

SIGURNOST NA INTERNETU

Prezentacija za roditelje | OŠ Eugena Kumičića, Velika Gorica

Katarina Grgić Noršić, učitelj mentor

MEDIJSKA PISMENOST U HRVATSKOJ

SAMO
8%

ISPITANICI IMALO JE
PRILIKU UČITI O
VJEŠTINAMA KRITIČKOG
SAGLEDAVANJA MEDIJSKIH
SADRŽAJA

U većoj mjeri to su mladi
ispitanici (15 – 30 godina) te
oni višeg stupnja obrazovanja.

GOTOV SAKO
ČETVRTO
DIJETE I
MLADA
OSOBA

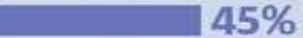
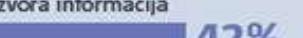
OSOBNO SU DOŽIVJELI
NASILJE I GOVOR MRŽNJE
NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

Odnosi se na ispitanike
od 15 do 30 godina.

GRADANI KAO NAJVAŽNIJE ASPEKTE **MEDIJSKE PISMENOSTI**

NAVODE:

1. zaštitu privatnosti i osobnih podataka na internetu
 45%
2. prepoznavanje lažnih vijesti i dezinformacija te provjeravanje izvora informacija
 42%
3. uvažavanje i poštovanje drugih ljudi, njihovih mišljenja i stavova
 40%

NEŠTO
MANJE
OD
1/3

RODITELJA RIJETKO
RAZGOVARA ILI NIKADA
NE RAZGOVARA S DJECOM
O MEDIJIMA

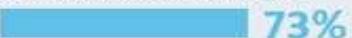
Majke češće razgovaraju
s djecom o medijsima
nego očevi.

43,6%

RODITELJA ZABRINUTO
JE ZA DJECU ZBOG
KORIŠTENJA YOUTUBEA,
A NAJVISE IH BRINE:

1. laka dostupnost nasilnih i neprimjerenih sadržaja za djecu
 73%
2. neoznačavanje dobro neprimjerenih sadržaja
 40%
3. korištenje YouTubea za širenje govora mržnje
 30%

Istraživanje je provela agencija IPSOS puls za Agenciju za elektroničke medije i UNICEF metodom osobnih (face-to-face) intervjuja, na nacionalno reprezentativnom uzorku stanovništva starijeg od 15 godina, N = 1000, ožujak 2019.

EUKIDS ONLINE

- 2017. istraživanje EU Kids koje je provedeno na 1017 djece od dobi od 9 do 17 godina o medijskim navikama djece i njihovih roditelja
- **Rezultati:**
 - Svako sedmo dijete od dobi 9 do 17 u posljednjih se godinu dana susrelo s online prijateljem – svako deseto dijete se susrelo s osobom starijom od sebe (ne svojim vršnjakom)
 - Svako četvrti dijete u dobi od 9 do 14 godina je u potpunosti ili uglavnom zabrinuto za svoju privatnost na internetu
 - Svako peto dijete od 9 do 17 godina ne zna promijeniti svoje postavke privatnosti na društvenim mrežama
 - U proteklih godinu dana više od polovine djece od 9 do 17 godina primilo je povrjeđujuću ili neprimjerenu poruku

OPASNOSTI NA INTERNETU

- Kriminalci se koriste raznima načinima da zaobiđu sigurnost naših računala
- Svaki dan se otkrije 3000 novih malicioznih programa!
- Osim **antivirusnog programa** koji nas štiti od virusa, crva, trojanskih konja, trebamo „pamet u glavi“ da se obranimo od ostalih zlonamjernih programa

LAŽNE PORUKE

Kako prepoznati lažnu poruku?

NEKI OD ZNAKOVA PO KOJIMA SE MOŽE PREPOZNATI DA JE PORUKA LAŽNA:

NE OBRAĆA SE OSOBNO NAMA, nego počinje nekim općenitim pozdravom npr. „Hi there“, ili „Hey you“ ili „Bok!“

PORUKA IMA GRAMATIČKE POGREŠKE, pri čemu je **potrebno posebno** obratiti pažnju ako se pošiljatelj obraća u pogrešnom licu

IME SERVISA I ADRESA S KOJE PIŠE DA JE PORUKA DOŠLA NISU ISTI

U donjem primjeru poruka izgleda kao da je došla od Skypea, no Skype ima domenu @skype.com, a ova poruka je došla sa (s) @pmw.de

From: Skype Notify <gaetano@pmw.de>
Date: 20 November 2015 at 00:25
Subject: Deferred messages priming
To:

- Nikako ne klikati na link ili slike unutar takve poruke ili privitke
- Ne prosljeđivati takve poruke dalje
- Ne odgovarati te slati neke osobne podatke

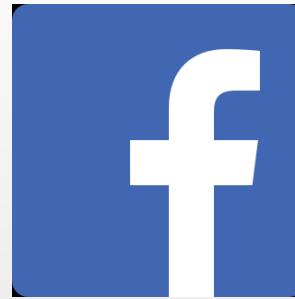
PREPORUKE

- Koristiti lozinke od barem 8 znakova koje sadrže kombinaciju velikih i malih slova, brojeva i znakova
- Koristiti različite lozinke za različite servise
- Oprezno kod prihvaćanja nepoznatih osoba za online prijatelje, kod iznenadnih osvajanja nagrada i slično
- Što je nezakonito u stvarnom životu, nezakonito je i online!

POPULARNE ONLINE APLIKACIJE

- Opći savjeti:
- Ako koristimo javni ili tuđi uređaj za spajanje, obavezno se na kraju odjaviti
- Proučiti postavke za sigurnost i privatnost- dobro je postaviti dvofaktornu autentifikaciju (npr. logiranje putem lozinke i mobitela)
- Poštujmo svoju privatnost, ali i privatnost dugih korisnika (objavljivanje slike djece, objavljivanje adrese, imena škole, učiteljica djece i slično)

FACEBOOK

- Uglavnom ga ne koriste mladi već kako oni kažu „starni”
- Inicijalno FB stavlja listu naših prijatelja na javno dostupne (PUBLIC)
- Potrebno je Uredi privatnost – odabrati tko vidi listu naših prijatelja
- Isto vrijedi i za objave – urediti postavke da ih vide samo Prijatelji

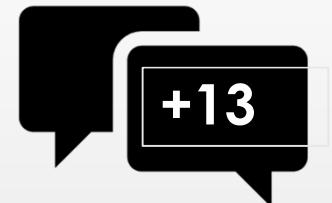
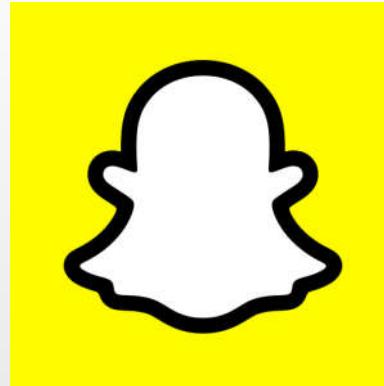
YOUTUBE

uz dozvolu roditelja +13

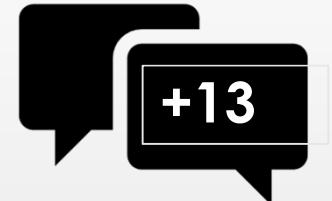
- Ne objavljivati pod vlastitim imenom već nadimkom
- Nakon što je video objavljen na mreži nikad ne znamo kako bi ga netko drugi mogao kopirati ili objaviti
- Ne odavati previše informacija o sebi i svojoj obitelji – slike svoje kuće, svojeg mobitela i slično
- Razmisliti želimo li objaviti video Javno
- Možemo drugima ograničiti da dijele dalje naš video kao što možemo i isključiti komentare
- Vodimo računa o pravima drugih kao i o autorskim pravima na glazbu koja svira u pozadini

SNAPCHAT

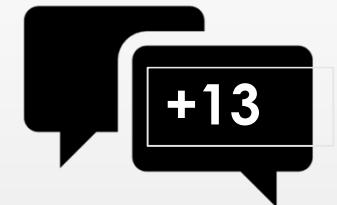
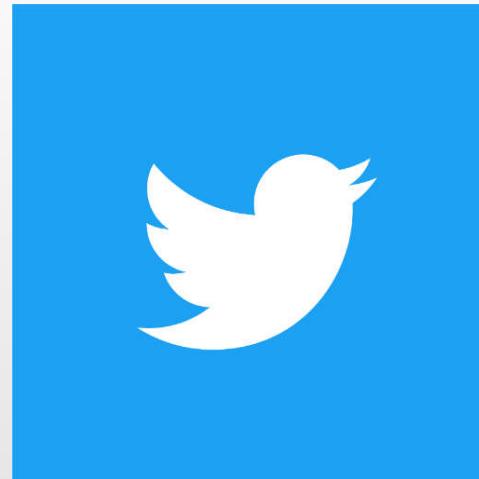
- Dijeljenje slika i video koji nestanu za 10 sekundi
- Uključiti Login verification – kada se prijavljujemo s novog uređaja, Snapchat će nam poslati sms
- U opcijama (Settings) – Contact me – odabratи **My Friends**
- U opcijama (Settings) – View my story – odabratи **My Friends**
- U opcijama (Settings) – See My Location – odabratи My Friends ili još bolje **Ghost Mode** (mogućnost ne prikazivanja lokacije)
- Poruke koje se nalaze u sjećanjima Memories možemo dodatno učiniti sigurnijima ako postavimo **My Eyes Only** i postavimo PIN

INSTAGRAM

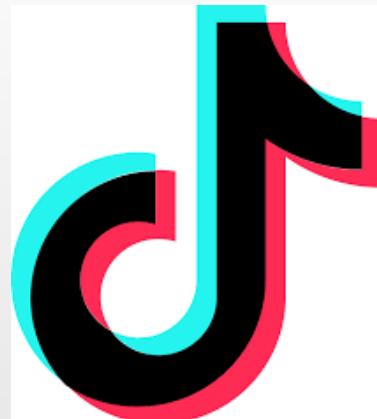
- Omogućuje dijeljenje slika i videozapisa te komentiranje kao i stavljanje slika s raznim filterima
- Ovisno o postavkama objave možemo dijeliti s prijateljima ili s nepoznatima iz cijelog svijeta koji nas mogu pronaći preko **hashtagova #**
- Kako bi zaštitili privatnost možemo blokirati nepoznate followere (sljedbenike)
- Može se računa podesiti na Privatni račun (Private account) tako da samo odabrane osobe mogu vidjeti naše objave
- Uključiti odobravanje označavanja na tuđim fotografijama (tagging) tako da možemo odobriti koje se tuđe fotografije s nama smiju objaviti

TWITER

- Objavljivanje kratkih poruka (tweet-ova) s najviše 280 znakova
- Nemojte slijediti bilo koga
- Imajte na umu da se svatko može lažno predstaviti
- Možemo svoje objave postaviti na Private

TIK TOK

uz dozvolu roditelja +13

- Društvena mreža za objavljivanje kratkih videoa
- Uglavnom se objavljuju videei s pjevanjem, plesanjem, smiješni videei
- Svoj account možeš postaviti na Private ili možeš pratiti tuđe objave, ali ne moraš sam ništa objavljivati
- To je najviše „skidana“ aplikacija u 2018. godini

KALKULATOR PRIVATNOSTI

- <http://privatnost.hakom.hr/index.php?>

VRŠNJAČKO NASILJE PREKO INTERNETA

- Vršnjačko nasilje postoji oduvijek, ali pojavom interneta i društvenih mreža dala mu je novu dimenziju i nove karakteristike
- Počinitelj nasilja preko interneta ima prividni osjećaj ANONIMNOSTI
- Počinitelj tijekom nasilja preko interneta ne može vidjeti reakcije svoje žrtve te može postati još agresivniji i bezobzirniji
- Jedna od najvažnijih karakteristika vršnjačkog nasilja preko interneta je činjenica da ono nikad ne prestaje

ZNAKOVI KOJI UKAZUJU DA JE DIJETE IZLOŽENO VRŠNJAČKOM NASILJU

- Povlačenje iz obiteljskih interakcija
- Nervozno ili razdražljivo kada se koristi računalom ili mobitelom
- Učestali izostanci iz škole (glavobolja, bolovi u trbuhu)
- Spominjanje nepoznate osobe
- Pridaje sve veću važnost aktivnostima i osobama s interneta
- Skriva mobitel, zatvara stranice, chatove kad roditelji uđu u sobu
- Izbjegava razgovor o upotrebi računala i interneta

KAKO PRATITI ONLINE ŽIVOT SVOGA DJETETA?

ŠTO BI RODITELJI TREBALI RADITI? RADIONICA

- Pitanja za roditelje:
- Znam koje sve aplikacije ima moje dijete?
 - Uz moju suglasnost je otvorio/la accounte na društvenim mrežama?
 - Ima li ROBLOX account?
 - Ima li Snapcaht account?
 - Ima li Instagram account?
- Znam koje sve prijatelje ima moje dijete online?
 - Sve online prijatelje koje ima poznaje i uživo?
 - Ima nekoliko online prijatelja koje ne poznaje?
- Znam kako dijete i na čemu provodi svoje online vrijeme?
 - Znam koje igrice igra i s kojim prijateljima
 - Ima ograničeno vrijeme korištenja interneta i igrica
 - Poznajem sve aplikacije koje koristi i pazim na privatnost
- Nadzirem njegove accounte i mobitel?
 - Gledam i čitam s kime se dopisuje?
 - Čitam poruke u razrednoj grupi?
 - Nadzirem njegove objave na društvenim mrežama?

ŠTO RODITELJ MOŽE UČINITI?

- Pokažite interes
- Postavite granice
- Pronađite ravnotežu između poštivanja privatnosti djeteta i nadgledanja
- Naučite djecu kritički promišljati o sadržaju

ZAKLJUČAK

VIŠE INFORMACIJA

- <https://www.hakom.hr/default.aspx?id=1504>
- <https://www.hakom.hr/default.aspx>
- <https://www.medijskapismenost.hr/preporuke-za-zastitu-djece-i-sigurno-koristenje-elektronickih-medija/>
- <https://www.saferinternetday.org/web/guest/home>
- <https://www.commonsensemedia.org/>